

Aan de gemeenteraad

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

In aansluiting op het verzoek van de fracties van D66 en DENK voor een actualiteitendebat naar aanleiding van het NRC-artikel van 10 april jl. over de omstandigheden aan boord van de locatie MS *Silja Europa*, informeren wij u middels deze raadsinformatiebrief over de actuele situatie. We gaan in op de signalen en geven een duiding hiervan. Tevens gaan we in op de verantwoordelijkheidsverdeling en de acties die momenteel in gang zijn gezet vanuit de gemeente.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

Het college heeft toegezegd de raad blijvend te informeren over de ontwikkelingen in de opvang van vluchtelingen en huisvesting van statushouders.

Toelichting:

Algemeen beeld en context

De MS *Silja Europa* (hierna 'de Silja') fungeert sinds 2023 als tijdelijke huisvestingslocatie voor gekoppelde statushouders in de Rotterdamse Merwehaven. De statushouders aan boord zijn gekoppeld aan gemeenten in de provincie Zuid-Holland. Voor de opvang op de Silja zijn tussen het COA, de Gemeente Rotterdam en het Rijk bestuurlijke afspraken gemaakt over de opvang en inzet van de verschillende partijen. Dit is vastgelegd in de Bestuursovereenkomst van juni 2023 (23bb004364) en hierna in de verlengingsovereenkomst in juni 2024 (24bb004286). De opvangcapaciteit is gezamenlijk overeengekomen op maximaal 2.000 personen. Op 10 april 2025 verbleven er 1.839 bewoners aan boord, onder wie 397 kinderen.

De inzet van de Silja is het bieden van een tijdelijk verblijf waarna de statushouders doorstromen naar definitieve huisvesting in hun gemeente. Als gevolg van de woningcrisis verblijven statushouders noodgedwongen langdurig(er) in (nood)opvangvoorzieningen. Langdurig verblijf in opvanglocaties waar dan ook is niet wenselijk voor zowel volwassenen als kinderen. Dit brengt allerlei risico's met zich mee op het gebied van zowel mentale als fysieke gezondheid. Grootschalige noodopvang op het water kent daarbij nog

extra uitdagingen. De gemeente werkt met het COA en ketenpartners aan het zo humaan mogelijk organiseren van deze opvang. Tegelijkertijd erkennen wij dat de situatie verre van ideaal is en vraagt om een zo kort mogelijk verblijf, zeker voor gezinnen en kinderen.

De verantwoordelijkheid voor de gezondheidszorg en veiligheid van bewoners op het schip ligt primair bij het COA. Het COA is aan boord voor de dagelijkse begeleiding, ondersteuning en veiligheid. Er is 24/7 beveiliging aanwezig op het schip. GezondheidsZorg Asielzoekers (GZA) voert de huisartsenzorg uit aan asielzoekers. GZA heeft op vrijwel elke COA-locatie, zo ook op de Silja, een gezondheidscentrum waar de bewoners terecht kunnen voor een afspraak met een zorgprofessional zoals de huisarts, doktersassistent, verpleegkundige of POH-GGZ. De gemeente is o.a. verantwoordelijk voor het faciliteren van ruimte voor de tijdelijke huisvestingslocatie, de Jeugdzorg en publieke gezondheidszorg in COA-opvanglocaties, dit wordt uitgevoerd door GGD Rotterdam-Rijnmond en het Centrum Jeugd en Gezin Rijnmond.

In aanvulling op de individuele gezondheidszorg draagt de GGD voor alle COA-opvanglocaties zorg voor de publieke gezondheidszorg. De taken van de GGD richten zich daarbij op screening- en behandeling TBC, infectieziektebestrijding- en preventie, seksuele gezondheidszorg, technische hygiënezorg en gezondheidsvoorlichting.

De GGD heeft de wettelijke taak om per COA-opvanglocatie elk jaar een inspectie technische hygiënezorg (THZ) uit te voeren. Hierbij wordt gecontroleerd of de opvanglocatie schoon en veilig is volgens landelijk vastgestelde hygiëneregels. De GGD Rotterdam-Rijnmond concludeert dat er op dit moment geen sprake is van een verhoogd gezondheidsrisico voor de bewoners. Wanneer medewerkers en bewoners de algemene hygiënemaatregelen naleven, kunnen zij veilig op het schip wonen en werken. Vanwege het toegenomen aantal bewoners op de Silja sinds de vorige inspectie in juli 2024, heeft de GGD besloten om de jaarlijkse inspectie te vervroegen. De inspectie THZ zal zo snel mogelijk plaatsvinden. Als uit dit onderzoek blijkt dat aanpassingen nodig zijn zal dat adequaat worden opgepakt.

GZA en COA informeren de GGD bij verspreiding binnen een opvanglocatie van infectieziekten waarvoor een meldingsplicht geldt, zoals schurft. De GGD inventariseert dan de al genomen maatregelen en geeft advies over behandeling en hygiënemaatregelen. In het artikel van NRC zijn specifiek schurft en tuberculose genoemd. Schurft is een doorlopend probleem op de Silja vanwege doorstroom van bewoners. Tijdens de winter 2024-2025 was sprake van een uitbraak. Toen was bij meerdere bewoners schurft geconstateerd. De GGD heeft toen uitgebreid advies en voorlichting gegeven aan GZA, het COA en het personeel op de Silja. Dankzij de interventies is de uitbraak ingedamd. Nu zijn er slechts enkele gevallen waarbij het GZA zelf de behandeling uitvoert. Er zijn ook geen uitbraken van andere ziekten gemeld bij de GGD. En er is op dit moment geen besmettelijke tuberculose op de Silja geconstateerd en geen aanleiding voor grootschalig contactonderzoek.

De GGD Rotterdam-Rijnmond werkt nauw samen met het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) Rijnmond. Het CJG inventariseert de vaccinatiestatus bij bewoners tussen 0-18 jaar en biedt deze doelgroep vaccinaties aan indien dat nodig is. Ook zwangeren komen via het CJG in aanmerking voor een kinkhoestvaccinatie. Het CJG geeft aan dat de vaccinatiestatus bij kinderen over het algemeen goed is. Het CJG maakt zich wel zorgen over het toenemende aantal kinderen aan boord en het langdurige verblijf en onderschrijft dat het belangrijk is dat er zo snel mogelijk een buitenspeelplaats komt voor kinderen.

Het wijkteam is vanuit de gemeente aanwezig op het schip en heeft casuïstiek overleg met het COA en GZA. Deze partners betrekken Veilig Thuis, Jeugdbeschermingsplein of CIT (crisisinterventieteam jeugdbescherming) indien noodzakelijk. Signalen van mogelijk misbruik zijn onderzocht, er waren geen concrete aanknopingspunten die tot vervolg stappen hebben geleid.

De gemeente Rotterdam werkt samen met het onderwijsveld om leerplichtige kinderen zo snel mogelijk in het nieuwkomersonderwijs te plaatsen, binnen de VN-norm van drie maanden. De recente instroom van een groot aantal extra kinderen op de Silja, in combinatie met het bestaande lerarentekort, zorgt echter voor toenemende druk op de schakelklassen in de nabije omgeving van de Silja. Om wachttijden tot een minimum te beperken worden momenteel aanvullende maatregelen verkend samen met het scholen- en schoolbesturen. De gemeente verkent hoe er aanbod voor peuters aan boord van de Silja kan worden gerealiseerd. Plaatsing van kinderen met speciale behoeftes binnen nieuwkomersonderwijs of gespecialiseerd onderwijs is complex en vraagt vaak een langere doorlooptijd. Dit is een landelijk probleem.

In het kader van aanvullend welzijnsaanbod werken het COA en de gemeente samen met een externe partij voor zinvolle dagbesteding voor volwassenen en kinderen. Gezamenlijk kijken we (voortdurend) waar het aanbod uitgebreid of aangepast moet worden.

De gemeente Rotterdam biedt twee keer per week een huisvestingssprekkuur voor de aan Rotterdam gekoppelde statushouders. Ook hebben instroomcoaches en jongerenconsulenten gesprekken in het kader van Vroege Start inburgering. De pilot 'Van Opvang naar Werk' vanuit de gemeente is net van start gegaan voor alle bewoners van de Silja en ondersteunt met toeleiding richting werk.

Signalen en samenwerking

Zoals aangegeven ligt de verantwoordelijkheid voor de gezondheidszorg en veiligheid van bewoners op het schip primair bij het COA. De gemeente is frequent aanwezig op het schip. Er zijn regelmatig ambtelijke overleggen waar signalen en zorgen met alle betrokken partijen op het schip worden gedeeld. Signalen over polarisatie maken hier onderdeel van uit. De gemeente pakt taken op binnen haar verantwoordelijkheid en ondersteunt en helpt de andere partners waar nodig.

In de afgelopen weken zijn vanuit diverse betrokken organisaties zorgen en signalen gedeeld over de leefomstandigheden aan boord. Hierdoor heeft de gemeente onlangs een overleg gefaciliteerd met alle samenwerkingspartners, waaronder het COA, GZA, CJG, GGD en de welzijnspartners, over de leefomstandigheden van kinderen aan boord. Hier is afgesproken dat alle partners evalueren of er binnen de eigen verantwoordelijkheid verbeterpunten zijn, dat er gezamenlijk wordt gekeken hoe het aanbod voor kinderen eventueel aangescherpt kan worden en wat aanvullend nodig is om de leefomstandigheden van de kinderen aan boord te verbeteren. Zo onderstrepen alle partijen het urgente belang van een buitenspeelplaats voor kinderen. Inmiddels hebben COA en de gemeente Rotterdam een tijdelijke locatie gevonden.

Er heeft inmiddels een bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen GZA en het COA naar aanleiding van de genoemde signalen in het NRC-artikel. Wethouder Achbar gaat op korte termijn ook in gesprek met het COA en GZA.

Samenvattend

De situatie aan boord van de Silja vraagt om voortdurende aandacht en kent uitdagingen. De gezondheidsrisico's in de brief worden erkend, maar op alle concrete meldingen wordt altijd passend geacteerd en opgevolgd. We nemen de zorgen over infectieziekten serieus, tegelijkertijd is uit onderzoek gebleken dat er op dit moment geen actieve uitbraken zijn. Zoals eerder aangegeven wordt de situatie op de Silja actief gemonitord en is er op initiatief van de gemeente Rotterdam regelmatig overleg met het COA en andere partners op signalen te delen en op te pakken. Wij houden u op de hoogte van de verdere ontwikkelingen, de uitkomsten van inspecties en vervolgstappen.

Hoewel de opvang op de Silja bedoeld is als tijdelijk, is de realiteit dat veel bewoners – waaronder kinderen – er langduriger verblijven. Rotterdam werkt eraan om alle aan haar gekoppelde statushouders binnen 6 maanden te huisvesten. COA en Rotterdam roepen ook alle andere gemeenten in de provincie Zuid-Holland op om aan de doorstroom van de keten te blijven werken.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

De opvang van gekoppelde statushouders is kostendekkend en wordt gefinancierd vanuit rijksmiddelen.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

G.J.D. Wigmans

De burgemeester,

C.J. Schouten